

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

9 februari 2007

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

JAARVERSLAG

2005-2006

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door mevrouw Stern Demeulenaere**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames Katleen Martens, An Michiels, Marie-Rose Morel, Linda Vissers;

mevrouw Kathleen Helsen, de heer Luc Martens, de dames Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;

de heer Ludo Sannen, mevrouw Anissa Tamsamani, de heer Robert Voorhamme;

de heer Karlos Callens, de dames Stern Demeulenaere, Laurence Libert.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

mevrouw Cathy Berx, de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heer Jan Laurys;

de heren Dirk De Cock, Chokri Mahassine, Joris Vandenbroucke;

de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van der Borgh.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;

de heer Kris Van Dijck.

Zie:

42 (2006-2007)

– Nr. 1: Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat

INHOUD

	Blz.
I. TOELICHTING DOOR MEVROUW ANKIE VANDEKERCKHOVE, KINDERRECHTENCOMMISSARIS	4
II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN.....	9

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie organiseerde op 25 januari 2007 een gedachtewisseling met mevrouw Ankie Vandekerckhove, Kinderrechtencommissaris, over het Jaarverslag 2005-2006 van het Kinderrechtencommissariaat.

I. TOELICHTING DOOR MEVROUW ANKIE VANDEKERCKHOVE, KINDERRECHTEN-COMMISSARIS

De *kinderrechtencommissaris* stelt dat ze gewoon-tegetrouw voor het aspect onderwijs de aspecten advies, ombudswerking en informatieverstrekking van haar werking zal toelichten. Ze gaat dieper in op de ombudscases omdat in het werkjaar 2006-2007 het leerlingenstatuut prioritair is geweest – en ook in 2007 zal blijven – en de cases het belang ervan illustreren. De adviezen die verleend zijn aan de commissie voor Onderwijs zijn hoofdzakelijk tot stand gekomen door middel van hoorzittingen en zijn dus al ruimschoots toegelicht.

Mevrouw Vandekerckhove komt in eerste instantie terug op het probleem van de bevoegdheidsverdeling inzake onderwijs voor kinderen van mensen zonder papieren. Ze meldt dat daaromtrent steeds meer meldingen binnenlopen. Kinderen van ouders zonder wettige verblijfspapieren hebben in Vlaanderen expliciet recht op onderwijs, zo stelt de kinderrechtencommissaris. Toch worden kinderen soms voor school of op weg naar school onverwacht opgepakt. Dat legt een onredelijke hypotheek op hun toekomst. Het betreft doorgaans jongeren uit het basisonderwijs die van kleins af aan in België wonen, en zijn dus veelal ook zeer goed geïntegreerd op alle vlakken. De kinderrechtencommissaris meldt dat bij de federale overheid al herhaaldelijk is gewezen op het feit dat kinderen omwille van de toestand van hun ouders in dergelijke precaire omstandigheden moeten verblijven. Het Kinderrechtencommissariaat (KRC) heeft ook al gesteld dat het schoolgaan van de kinderen als één van de criteria voor regularisatie zou moeten kunnen opgenomen worden.

Aan minister Dewael is gevraagd om de onderwijsloopbaan van de kinderen mee op te nemen in de overwegingen met betrekking tot de regularisatie, die nog altijd individueel gebeuren. Het heeft volgens haar soms iets uitgehaald, maar zeker niet altijd. De

federale overheid legt de opvoedingsverantwoordelijkheid op basis van het kinderrechtenverdrag bij de ouders, welke gevolgen dat ook heeft voor de kinderen. Dat klopt juridisch uiteraard, stelt de kinderrechtencommissaris, maar tegelijkertijd worden daarbij soms de belangen van de kinderen geschaad wat op zijn beurt weer een schending van het verdrag is.

De minister stelt ook dat als er voordelen zouden worden gegund omwille van het feit dat iemand kinderen heeft, daarmee onrecht wordt gedaan aan wie de procedures netjes volgt en dan het land verlaat als hij geen verblijfstitel krijgt.

De kinderrechtencommissaris stelt dat voor de bewuste kinderen het probleem hoe dan ook blijft bestaan. Er speelt volgens haar een andere juridische realiteit als België nalaat zijn uitwijzingsbeleid effectief uit te voeren en zo ervoor zorgt dat het voor die gezinnen mogelijk wordt om hier jaren zonder geldige papieren te verblijven. Dan kan men niet zomaar van de ene dag op de volgende hele gezinnen uitwijzen.

Vervolgens gaat de kinderrechtencommissaris in op het probleem van kinderen die mee in opvangcentra verblijven in afwachting van hun uitwijzing. Die termijnen lopen vaak langer dan de vooropgestelde ‘enkele’ maanden en intussen is er geen onderwijs voorzien. Ze stelt dat het zonde is van kinderen die heel goed presteerden op school, in die situatie te zien belanden. Ook kinderen die niet zo sterk presteren, blijven recht op onderwijs hebben. Vaak spreken ze niet eens meer de taal van het land waarnaar ze mee terug moeten, kunnen ze daar dus ook niet volgen op school en als ze al verder in de secundaire opleiding zitten, verliezen ze elke kans op een diploma.

De kinderrechtencommissaris hoopt dat met de nieuwe asielwetgeving het uitgesloten zal zijn mensen hier zo lang in de illegaliteit te verblijven.

De kinderrechtencommissaris stelt dat inzake spijbelaanpak al voldoende besproken is. Er is gewezen op het belang van onderliggende oorzaken en in het spijbelactieplan van de minister is aandacht besteed aan zowel de preventieve als de repressieve benadering. Ze heeft evenwel nog steeds niet vernomen of het nu al dan niet zo is dat de inhouding van het loon van deeltijds werkende leerlingen als sanctie voor het spijbelen zou worden gebruikt. De kinderrechtencommissaris stelt dat dit onredelijk is, zoals ook door leden van de commissie is aangebracht.

De ondersteuning van zowel kort- als langlopende time-outprojecten blijft volgens mevrouw Vandekerckhove een goede zaak.

Naar aanleiding van een verzoekschrift is er in de loop van het jaar over het pesten gepraat en uit het klachtenbeeld blijkt dat het voor sommige kinderen inderdaad een ernstig probleem stelt. Ook zijn er nog steeds scholen die niet actief een anti-pestplan uitwerken en er niet voldoende mee bezig zijn. Dat leidt er soms toe dat kinderen van school moeten veranderen. De kinderrechtencommissaris stelt dat zij in die zin absoluut de zorgplicht van de school en de taak en verantwoordelijkheid voor de fysieke en emotionele gezondheid van de leerlingen ter zake. De kinderrechtencommissaris heeft gemerkt dat aan het probleem bij opmerkelijke pestgevallen nog wel aandacht wordt besteed, maar dat er verder niet veel mee gebeurt.

Mevrouw Vandekerckhove wil in de commissie vooral ook het systeem meegeven van opvolging van het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan, dat door de respectieve minister wordt begeleid. Daarin zitten verschillende ‘rotondes’ opgenomen, waaronder ‘jeugd en onderwijs’. De minister heeft gezegd dat de opvolging van die rotondes dan ook in de desbetreffende commissies moet gebeuren. Het lijkt haar aangewezen om dat ook hier te doen en haalt enkele voorbeelden aan van wat daar in staat. Ze haalt aan dat op school een maximale participatiecultuur zou worden gepromoot en gefaciliteerd. Ze begrijpt niet goed hoe dat moet gebeuren zonder extra middelen en stelt dat ze alleen weet heeft van het netoverschrijdende forum voor scholen dat af en toe activiteiten kan opzetten. Dat is volgens haar evenwel slecht een minimale invulling van die vooropstelling en er is bovendien nog steeds geen netoverschrijdend steunpunt ter zake is.

Ze spreekt ook haar irritatie uit over het feit dat alweer over een evaluatie van een decreet (i.c. het participatiedecreet) wordt gesproken nog voor het volledig is uitgevoerd.

Zowel in het Beleidsplan van de minister van onderwijs als in het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan vindt de kinderrechtencommissaris terug dat er tegen eind 2006 een voorontwerp van leerlingstatuut zou worden uitgewerkt. Ze meldt dat ook het KRC nog betrokken is bij een werkgroep van de VLOR en veronderstelt dat de minister op de resultaten daarvan wacht. Wat haar het meest verontrust

is dat er een beperking zou gelden, met name dat het gezag van de leerkracht niet mag worden ondermijnd. Dat illustreert volgens de kinderrechtencommissaris een angstreflex ten aanzien van wat er met kinderrechten en dies meer gebeurt. Zelf gaat ze ervan uit dat ter zake een perfect evenwicht kan worden gevonden.

Uiterlijk in 2006 zou volgens het plan ook de definitie ‘brede school’ uitgewerkt zijn. Ze stelt dat een parlementair debat in dit verband zinvol zou zijn om uit te maken wat er precies mee wordt bedoeld als het ter sprake komt in Vlaamse beleidsteksten. Uit buitenlandse voorbeelden blijkt dat het concept tot heel diverse invullingen aanleiding kan geven.

De kinderrechtencommissaris gaat dieper in op de ombudsfunctie van het KRC. Vorig jaar steeg het aantal meldingen van klachten en problemen naar 1118 meldingen met onderwijs op een tweede plaats met 161 gevallen, na de gezinsproblematieken. De meldingen gaan voor onderwijs vooral over sanctie, gezag, regels en afspraken. Een andere deel gaat nog over pesten, school- en studiekeuze, discussie over studieresultaten. Door het feit dat bepaalde klachten en vragen blijven terugkeren, wordt de nood aan een duidelijk gecoördineerd leerlingenstatuut steeds scherper. Er moet ook een instantie zijn waar mogelijke schendingen van dat statuut kunnen worden aangekaart, zo stelt de kinderrechtencommissaris. Te vaak blijft iets in de cirkel van interne beroepsprocedures van de school zelf hangen.

103 meldingen over onderwijs zijn afkomstig van volwassenen en dan zijn er vooral nog van de ouders zelf. De minderjarigen en dus de leerlingen zelf komen daarbij dus veel minder in beeld. 136 van de meldingen betroffen echte klachten over mogelijke schendingen van kinderrechten. Mevrouw Vandekerckhove stelt dat ze heel vaak de mensen nog kunnen doorverwijzen naar eerstelijnsklachtencircuits binnen zowel als buiten de school. Zo worden klachten over inschrijvingen nu naar de LOP's en de commissie leerlingenrechten doorverwezen. Pas als de werking van de eerstelijns circuits niet voldoet, kan iemand in aanmerking komen voor een klacht via het KRC.

Zowat 44 meldingen handelen over het sanctie- en disciplineringsbeleid van scholen. De kinderrechtencommissaris herinnert aan het advies dat het KRC op eigen initiatief ter zake aan de commissie heeft gericht in 2002 en betreurt dat er toen niet op is inge-

gaan. Het is volgens mevrouw Vandekerckhove een terugkerend probleem met procedurele en inhoudelijke klachten.

Bij de orde- en tuchtmaatregelen wordt veelal geklaagd dat de school zelf de decretaal omschreven procedures niet volgt, ondanks het feit dat deze wel in het schoolreglement zijn opgenomen. Pas na ingrijpen van het KRC blijkt dat niemand wist dat er een procedure moet worden gevolgd. Men houdt het schoolreglement uiteraard niet altijd bij de hand en kent het na enkele jaren ook niet meer van buiten. Daarover is er volgens mevrouw Vandekerckhove al geadviseerd, maar het blijft een probleem.

De kinderrechtencommissaris vermeldt bij het klachtenpatroon onder meer de ‘fair trial’-principes die niet correct zouden worden gehanteerd: recht op verdediging, bescherming tegen fysiek geweld en vernederende straffen, straffen in verhouding tot de feiten. Zelden blijkt dat het straffen zelf in vraag werd gesteld, maar wel de vorm en duur en correctheid van toepassing.

Ze meldt ook dat er nog jaarlijks klachten binnenkomen over lichamelijk geweld, afzondering of uitermate strenge of disproportionele straffen. Bij wijze van voorbeeld haalt ze aan dat leerlingen die zich niet gehoord wisten met individuele klachten en de klachten bundelden, niet méér gehoor vonden, maar wel een hoop strafstudies kregen. Er waren ook voorbeelden van fysiek ingrijpen omdat leerlingen voor medeleerlingen opkwamen en gsm's die lange tijd worden afgepakt. Een vader van een vijfjarige kleuter maakte melding van een kleuterjuf die tape over de mond van kinderen plakt als ze niet willen zwijgen en een directie die beweert niet te kunnen ingrijpen. Er waren ook gevallen van eenzame afzondering in een berging zonder licht en met de deur dicht, waardoor het kind niet meer naar school wil. De kinderrechtencommissaris stelt dat sancties absoluut kunnen en soms zelfs nodig zijn op school, maar dat de manier waarop en het gebrek aan verweer ertegen vragen oproept.

Er zijn ook twee vormen van tuchtmaatregelen: schorsing, de tijdelijke uitsluiting van de schoolactiviteiten en de definitieve uitsluiting van de school. De kinderrechtencommissaris stelt dat er strikte en formele toepassingregels voor zijn teneinde de leerlingen rechtszekerheid te bieden. Toch komen er nog klachten over binnen. Het is het kinderrechtencommissariaat ook opgevallen dat de maatregelen doorgaans

worden genomen na 1 februari, dus na de leerlingen-telling.

Mevrouw Vandekerckhove merkt tevens op dat er inventief wordt omgesprongen met de regeling die maakt dat leerlingen niet meer tot het einde van het jaar kunnen worden geschorst. Er wordt nu soms geschorst zonder dat de leerling formeel uitgesloten wordt, maar wel de toegang ontzegd wordt voor een aantal maanden en dan weer toegelaten wordt voor de examens. De voorbereiding daarvoor is dan niet naar behoren en het effect is hetzelfde.

Ze gaat ook nog in op andere klachten inzake procedures. Een JAC-medewerker liet een klacht registreren in verband met een jongen die in het weekend was opgepakt voor cannabisgebruik in een café. De school heeft de jongen voor twee weken geschorst en uitgesloten van de schooluitstap. Hij vroeg of de school dit kan voor feiten die met de school niets te maken hebben en die zich in de vrije tijd van de leerling hebben afgespeeld. Een jongen werd voor vechten geschorst en op grond van – volgens hem – die eerste klacht ooit definitief uit de school gezet. De kinderrechtencommissaris merkt terloops op dat alle achtergronden van een klacht wel degelijk worden onderzocht op waarheidsgetrouwheid. Wat vooral blijkt, zo stelt ze, is dat leerlingen en ouders niet duidelijk weten wat kan en wat niet.

Mevrouw Vandekerckhove stelt dat zo'n grijze zone ook altijd terugkeert in het kader van de gezagspositie van leerkrachten en de vraag wanneer hun legitieme gezagspositie wordt misbruikt en welke maatregelen daartegen dan mogelijk zijn. De vraagstellers ter zake willen vaak niet dat het KRC de school contacteert, uit schrik voor erger en vaak halen ze hun kinderen weg uit de school op termijn. Het gaat hen er volgens de kinderrechtencommissaris vooral om de problemen kenbaar te maken. Het gaat dan bijvoorbeeld over een kind met leesmoeilijkheden die verplicht wordt hardop te lezen en door de leerkracht uitgelachen wordt. Na interventie van de ouders werd het nog erger. Of een leerkracht met een drankprobleem, een meisje met een urologisch probleem waardoor ze soms een ongelukje heeft omdat ze niet mag gaan plassen van de juf en dan nog alles moet schoonmaken enzovoort. Naar school gaan is volgens mevrouw Vandekerckhove helemaal niet leuk meer als je elke dag zo wordt behandeld.

De spreker stelt dat het zeer moeilijk is de juistheid van klachten na te gaan, maar het gebeurt dat na een

conflict tussen de dochter van een leerkracht Latijn en een zeer goede medestudente plots er pesterijen de kop opsteken en de leerling zijn resultaten ziet zakken. Ze vermeldt nog een bijzonder geval, waarbij op een schoolfeest titels werden uitgedeeld van lompeste koe, snelste aap, domste ezel en grootste slet. De pedagogische waarde daarvan mag duidelijk in vraag worden gesteld, wat een moeder dan ook aangaf.

Er zijn ook nog klachten en meldingen over de formele regels en afspraken zoals die in de schoolreglementen zijn vastgelegd. Daarvan is heel wat decretaal vastgelegd, maar de school kan daaraan nog een heel pakket toevoegen dat niet decretaal verplicht is. Vaak merkt het KRC dat bepaalde van die toevoegingen de toets met wetgeving ter zake niet kunnen doorstaan.

Onderzoek is vooral moeilijk als het gaat om afspraken die op een school gelden maar nergens zijn neergeschreven. Opvallend is volgens de kinderrechtencommissaris vooral dat er een gebrek aan inspraak wordt ervaren bij het opstellen van dat schoolreglement en de inhoud, hoewel het in theorie mogelijk is dat school- en leerlingenraden daarover in discussie treden. Ook zijn er klachten over de discretionaire toepassing ervan en de invulling van de bepalingen. Het gaat dan vaak over eerder principiële stellingen die de realiteit niet meer benaderen: een schoolreglement dat bestaat sinds de school enkel een meisjesschool was, en vandaag nog bepaalt dat alleen meisjes een oorbel mogen dragen, is niet mee geëvolueerd. Mevrouw Vandekerckhove verwijst naar een voorbeeld van een jongen die hierdoor sancties opgelegd zou krijgen.

De kinderrechtencommissaris stelt dat er ook meldingen zijn van het verbod op de hoofddoek, maar dat daar nog een extra dimensie aan vast hangt, die niet via een schoolreglement op te lossen is. Verder wordt er melding gemaakt van een meisje met een ondergewicht en een te laag BMI dat toch verplicht wordt om aan de vastenperiode deel te nemen. Of een school die op 1 mei een open dag houdt en alle leerlingen verplicht om aanwezig te zijn. Een meisje dat daarop niet aanwezig kan zijn wegens een familiefeest, krijgt strafstudie en wil weten of een school dit kan verplichten. Dit zijn klachten over gebrekkige regels of interpretatie van het schoolreglement.

Er worden ook klachten en problemen gemeld inzake leerlingenbegeleiding, die als onvoldoende toegankelijk wordt ervaren of tekortschiet/afwezig is. Een meisje had een vertrouwensleerkracht verteld over

een zwangerschap en een daaropvolgende abortus en nadrukkelijk gevraagd om dat stil te houden. Daarop zijn de ouders toch ingelicht.

De kinderrechtencommissaris gaat verder met klachten over de begeleiding van het CLB in het kader van leerstoornissen en de aanpak ervan. Zo vermeldt ze dat het CLB is ingeschakeld door de school die problemen met een kind van 7 jaar dat geadopteerd is en uit oorlogsgebied afkomstig is, aanzag als een gevolg van kindermishandeling. Het CLB heeft zonder contact met de ouders de huisarts en het vertrouwenscentrum geïnformeerd. De huisarts heeft de ouders ingelicht en blijkt verbolgen over de aanpak van het CLB. Mevrouw Vandekerckhove stelt dat in dergelijke gevallen missers kunnen voorkomen maar vindt het significant dat de ouders het KRC contacteren. Dat toont aan dat op scholen vaak de openheid ontbreekt om dergelijke zaken te bespreken.

Bij klachten over pesten door leerlingen is het zeer moeilijk om na te gaan wat er precies is gebeurd en waar de school nog actiever kan optreden, stelt de kinderrechtencommissaris.

Er zijn ook nog problemen in verband met studie- en schoolkeuze. Die problemen situeren zich veeleer in het gezin dan wel in de school, zo stelt ze. Volgens het decreet mag een kind vanaf 12 jaar mee bepalen waar het school loopt, en dat kan tot conflicten leiden. Mevrouw Vandekerckhove vertelt dat ze de introductie van een project heeft bijgewoond – met de naam ANKIE: anders gaan kiezen – dat zich tot doel stelt de stimuli te leveren om op een minder traditionele of bevooroordeelde manier schoolkeuzes te begeleiden. Ze ziet in het project grote mogelijkheden.

Mevrouw Vandekerckhove illustreert ook dat er vaak achterliggende gezinsproblematieken zijn voor oproepen. Een jongen van 12 jaar stelt dat zijn ouders na de scheiding nog meer ruziën dan voorheen en dat beiden hem in een school hadden ingeschreven bij hen in de buurt. Door hun gekibbel heeft de rechter nu uitgemaakt waar de jongen heen moet. Terecht stelt hij zich vragen, stelt de kinderrechtencommissaris, want wat is het decretaal recht te mogen kiezen waard als je telkens tegen de grenzen van het ouderlijke gezag aanloopt?

Wat betreft de discussie over schoolresultaten, zijn er heel specifieke procedures voorhanden en de autonomie van de klassenraad is daarin fundamenteel,

stelt de kinderrechtencommissaris. Het enige wat in klachtenonderzoek kan gebeuren, is nagaan of een beslissing over het toekennen van een attest of niet, voldoende gemotiveerd is en of de ouders ter zake voldoende geïnformeerd zijn over de beroepsprocedures. Mevrouw Vandekerckhove merkt op dat de procedures zeer kort zijn en binnen de drie dagen moeten gebeuren. Dat is een gevolg van het feit dat er zeer snel moet worden beslist. Het is onmogelijk de hele examenronde over te doen. De beroepscommissie kan enkel beslissen of de klassenraad zich opnieuw over het geval moet buigen. Het blijft evenwel dezelfde klassenraad die uiteindelijk oordeelt over al dan niet slagen van de leerling. Dat lijkt voor de betrokkenen vreemd, maar de spreker ziet niet in hoe anders een heel jaartraject kan worden beoordeeld. Het is volgens haar wel nodig telkens opnieuw duidelijk te maken hoe kort die beroepsprocedures zijn, om te voorkomen dat een leerling in het slechtste geval een jaar verliest.

Mevrouw Vandekerckhove stelt dat er ook ouders een probleem hadden met het feit dat zij zich moeten reppen om een beroepsprocedure bij de beroepscommissie in te stellen, terwijl de respectieve klassenraad dan tot 20 september van het volgende jaar tijd heeft voor een uitspraak. Dat zou vervroegd worden tot 15 september, maar dat zet volgens haar geen zoden aan de dijk, want het schooljaar is al begonnen als er duidelijkheid komt.

Er zijn ook een pakket vragen over de verantwoordelijkheden van ouders en school en vooral de grens daartussen. Ook daarover zijn geen duidelijk afgebakende regels. Dat gaat bijvoorbeeld over de vraag of er reglementering bestaat voor het verwarmen van klassen. Voor de werkvloer is er het ARAB, voor scholen is er niks daaromtrent. Maar ook schooldirecties hebben vragen, zoals over de verantwoordelijkheid van de school voor kinderen die met de ramadan meedoen en er zwak uitzien. Kan de school verantwoordelijk worden gesteld als er met hen iets gebeurt? Een vader wil weten of de kinderen voor de zwemles zomaar mogen worden vervoerd, soms in overtal, door ouders. Hij vraagt zich af of er niet moet worden geïnvesteerd in andere middelen.

Ook het gsm-verhaal keert terug. Het KRC heeft aan de scholen al meer dan eens duidelijk gemaakt dat de school perfect mag eisen dat er tijdens de lesuren geen gsm-gebruik is of zelfs dat die worden afgezet, zo stelt mevrouw Vandekerckhove. Een gsm als sanctie in beslag nemen en bijhouden voor een bepaalde

tijd, mag strafrechtelijk niet. Zo rees al de vraag over de verantwoordelijkheid toen bij een inbraak op school een in beslag genomen gsm verdween.

Elk jaar opnieuw komen er een aantal vragen over de complexe regeling van het schoolvervoer in het buitengewoon onderwijs. De kinderrechtencommissaris refereert hierbij aan het probleem dat kinderen met een handicap soms 's morgens om half zeven vertrekken thuis en 's avonds even laat thuiskomen.

Daarbij aansluitend pikt mevrouw Vandekerckhove in op de vragen over geïntegreerd onderwijs die ook altijd terugkeren. Ze veronderstelt dat die vragen in de nabije toekomst in het kader van de leezorg aan bod zullen komen. Daar moet volgens haar het midden worden gezocht tussen geïntegreerd onderwijs en inclusie. Ze pleit ervoor daarover een zeer grondig debat te houden om de mogelijk positieve en negatieve aspecten voor leerlingen correct te kunnen inschatten. Ze wijst ook op een nieuw verdrag van de VN dat specifiek ingaat op rechten van mensen met een handicap en waarin ook een aantal artikelen zijn opgenomen over minderjarigen. Dat neigt heel erg naar inclusie, maar het is nog niet door België geratificeerd.

Het verheugt de kinderrechtencommissaris dat ze kan melden dat er nog maar zeer zelden of nooit klachten over inschrijvingen binnenkomen. Het GOK-decreet heeft die situatie dus behoorlijk verbeterd.

Jaarlijks zijn er ook nog vragen over kostprijs van bijvoorbeeld middagopvang, of scholen die een solidariteitsbijdrage van 20 euro aanrekenen per kind en daarover zeer weinig uitleg geven. Is men verplicht dat te betalen?

Mevrouw Vandekerckhove haalt ook nog een vraag aan die heel wat knelpunten blootlegt, maar waar het KRC zelf nog niet uit is. Er is een gezin met vier kinderen dat al jaren zelf thuisonderwijs verzorgt. De echtgenote heeft daarvoor haar baan opgezegd. Ze zeggen zelf te moeten instaan voor lesmateriaal, lijden verlies van inkomsten, hebben een meerkost aan verwarming enzovoort. Ze merken ook op dat ze de overheid kosten besparen door hun kinderen niet in het gesubsidieerd onderwijs school te laten lopen. Ze vinden dat ze een vorm van subsidie voor onderwijs zouden moeten ontvangen.

De kinderrechtencommissaris stapt over naar het luik informatie en communicatie en deelt mee dat

naast de K30, waarin het kinderrechtenverdrag wordt toegelicht voor kinderen van de lagereschoolleeftijd, vorig jaar ook de WBLFT? is uitgebracht. Het is een gelijkaardig concept, maar voor de secundaire school. De producten worden altijd op een zeer gesmeerde manier door het departement Onderwijs verspreid over alle scholen, waarvoor dank.

In de tweede helft van vorig jaar is een meer structurele samenwerking op het getouw gezet met de klasbladen en meer bepaald met de redacties van Yeti en Maks! Het KRC is in zijn netwerkingactiviteiten ook waarnemend lid in de commissie Toelating bij de VLOR en zit in de stuurgroep van het project Kracht van je Stem. De voorbije maanden stelt de kinderrechtencommissaris heel actief te zijn geweest in de werkgroep leerlingenstatuut bij de VLOR waar een advies ter zake zal worden geformuleerd.

Kosteloosheid van onderwijs blijft eveneens een probleem, stelt mevrouw Vandekerckhove. Het is nog steeds niet helemaal gegarandeerd, maar ze heeft gemerkt dat er wel aan wordt gewerkt. Het leerlingenstatuut staat bovenaan de prioriteitenlijst, zo zegt ze. Dat was al tijdens de vorige legislatuur aangekondigd en het is intussen opgenomen in de beleidsbrief en het jeugdbeleidsplan. De discussie spitst zich vooral toe op de voor- en nadelen in legistieke zin, met name of de verspreid in wetten en decreten ingeschreven rechten van leerlingen niet beter worden gecoördineerd en in één transparant geheel worden gegoten. Voor het KRC moet er vooral een toetsingsinstantie komen buiten de school die de toepassing kunnen opvolgen en onderzoeken. Het is niet zo evident voor leerlingen om bij problemen naar de rechter te stappen om je rechten af te dwingen en het zijn langdurige en dure procedures. De kinderrechtencommissaris vindt het een interessante idee om de commissie leerlingenrechten zich vanuit haar expertise over problemen tussen leerling en school te laten buigen, wanneer er geen oplossing op intermediair niveau mogelijk is. Dat komt zeker terug in het advies van het KRC over het leerlingenstatuut, zo stelt ze.

Mevrouw Vandekerckhove vermeldt tevens de participatieondersteuning, die volgens haar nooit voldoende kan zijn. Naast het formele kanaal van de leerlingenraad zijn er immers nog vele andere kanalen van participatie die allicht naargelang van het thema veel relevanter zijn.

De kinderrechtencommissaris spreekt haar bezorgdheid uit over de alsmaar groter wordende kloof tus-

sen alloctonen en autoctonen in het onderwijs. Het Vlaams onderwijs staat wereldwijd aan de top, maar niet voor iedereen dus. Steeds meer jongeren verlaten zonder diploma het secundair onderwijs, met alle negatieve gevolgen van dien. Ze stelt dat de aanbevelingen van professor Glorieux zeer ernstig moeten worden overwogen en dat een maatschappelijk debat zeker op zijn plaats zou zijn.

Mevrouw Vandekerckhove herhaalt nog maar eens de opmerking dat het belang en de inhoud van kinderrechten een meer prominente plaats zouden moeten innemen in de opleiding van leerkrachten en in de eindtermen op school. Ook het toezichthoudend comité van de VN vroeg dat al naar aanleiding van de Belgische Kinderrechtenrapportage. De kinderrechten zitten nog steeds weggemoffeld onder de noemer burgerschapsvorming. Sommige scholen maken er projecten van die een jaar lopen, andere nodigen in extremis de kinderrechtencommissaris uit om er een uurtje over te komen vertellen en hebben voor zichzelf dan voldaan aan de vakoverschrijdende eindterm die niet resultaatgebonden is.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN

Mevrouw *Anne-Marie Hoebeke* vraagt zich af of er met betrekking tot het verwarmingsprobleem wel een punt is. Ze stelt dat de personeelsleden van de school wel onder het ARAB ressorteren en bijgevolg dus ook de kinderen.

De spreker vindt ook dat de vertrouwensleerkracht waarvan sprake op haar deontologische verantwoordelijkheid moet worden gewezen. Op een ogenblik dat ze zo in vertrouwen wordt genomen door een leerling, moet ze eigenlijk de deontologie als van een huisarts hanteren. De familiale situatie wordt door de manier van optreden bemoeilijkt.

Ze kan zich ook inleven in de plaats van de jeugdrechter die de knoop moest doorhakken over de schoolkeuze. Gewoonlijk gaat aan die beslissing een maatschappelijk onderzoek vooraf, stelt ze, al kan dat een tijdje duren. De meeste jeugdrechters gaan met de keuzeoptie vanaf 12 jaar zeer consciëntieus om, nog voor er zo'n onderzoek komt, voegt ze er nog aan toe. De kinderen worden doorgaans gehoord en dan wordt met hun mening rekening gehouden. Mevrouw Hoebeke stelt dat het allicht aangewezen is om tussen het Vlaamse niveau dat de onderwijsstruc-

turen behartigt en het federale niveau voor de rest een optimale communicatie te onderhouden. Bovendien vindt ze dat ook de sociale dienst van de lokale politie moet worden betrokken bij deze problemen. Dat kan veel opvangen, zoals ook spijbelen en zo.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* antwoordt dat ARAB zeker van toepassing zal zijn voor leerkrachten, maar dat in het secundair onderwijs leerkrachten doorgaans minder lang in dezelfde klas vertoeven dan de leerlingen. Ze geeft een voorbeeld uit Denemarken waar de vakbonden voor leerkrachten verkregen dat ze maximaal drie uur in een ongezond schoolgebouw mochten lesgeven, maar de leerlingen zaten er wel de hele dag. Wat ze evenwel problematisch vindt, is dat er blijkbaar op een school te weinig ruimte is om dergelijke zaken intern aan te kaarten.

Mevrouw Vandekerckhove merkt nog op dat de deontologie voor vertrouwensleerkrachten hier nog niet is uitgewerkt zoals dat voor geneesheren het geval is. Vertrouwensleerkrachten hebben volgens haar ook de keuze om aan de respectieve persoon te melden dat ze de informatie alsnog zullen doorgeven. Het is een probleem als ze dat doen zonder de betrokkenen te verwittigen. Dat is ook een rode draad in het gedrag van vertrouwensleerkrachten die met kindermishandeling te maken krijgen. Zij moeten ook aan leerlingen kunnen zeggen dat zij misschien geen geheimhouding kunnen garanderen en het vertrouwenscentrum zullen inlichten. Maar ze moeten dat dan wel eerlijk communiceren. Volgens mevrouw Vandekerckhove mag van een doorsnee-leerkracht niet worden verwacht dat hij dat allemaal zomaar aankan.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck* stelt dat leerkrachten als eerstelijns hulp moeten worden beschouwd en niet noodzakelijk als professionele hulpverleners in deze. Mevrouw *Hoebeke* gaat ervan uit dat de vertrouwensleerkracht toch degene is waarbij een leerling op school geacht wordt als eerste met problemen terecht te kunnen.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* vindt het een positief idee dat er 'aanspreekleerkrachten' zijn op een school, maar stelt dat je geen vertrouwensleerkracht wordt van vandaag op morgen. Het etiket 'vertrouwensleerkracht' garandeert niet dat iemand ook echt het vertrouwen geniet van de leerlingen.

Mevrouw *Sabine Poleyn* merkt op dat ze het nog steeds positief vindt dat de kinderrechtencommissaris

een ronde maakt langs de commissies. Ze is blij dat er bepaalde klachten afnemen, maar beseft dat dit maar een fragment is van wat er in scholen leeft. Het toont in elk geval aan dat het mogelijk is er invloed op uit te oefenen.

Het lid merkt op dat het volgens haar niet kan dat kinderen van ouders zonder papieren in gesloten instellingen terecht komen. In de praktijk is dat inderdaad veelal langer dan wordt vooropgesteld. Ze weet dat het Vlaamse niveau daartegen niet veel kan inbrengen, maar hoopt dat met de nieuwe asielwetgeving en na de acties die er zijn geweest, er verbetering komt. Ze stelt dat in antwoord op een vraag aan de minister, deze bevestigde dat kinderen die alsnog in die situatie zitten het recht op onderwijs gegarandeerd krijgen via onderwijs aan huis. Ze wil weten of het ook echt gebeurt.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* antwoordt dat er inderdaad wel personeel in de gesloten centra is dat eens een of enkele uurtjes per dag voor onderwijs instaat, maar dat dit van minimale impact is door de grote verscheidenheid in de groep qua leeftijd en niveau. Ze weten ook niet waarmee ze qua traject moeten beginnen.

Mevrouw Vandekerckhove stelt ook dat er eigenlijk een heel penitentiair gedachtegoed achter zit. Als de vraag wordt gesteld of en waarom de kinderen niet buiten de gesloten instelling naar school kunnen of naar de sportclub, dan blijkt dat dat bewegingen zijn en dat elke beweging een extra risico is. De werknemers daar zijn ex-penitentiair beambten die ook nog die terminologie hanteren. Ze worden bijvoorbeeld ook 'gelucht'. En dat terwijl de kinderen die er zitten alleen maar erge pech hebben.

Mevrouw *Sabine Poleyn* stelt dat de oplossing structureel moet zijn, maar dat het goed is van binnen het onderwijs te blijven stimuleren, zoals de minister had toegezegd.

Ze refereert aan pagina 151 waar de kinderrechtencommissaris vraagt om te zoeken naar alternatieven voor opsluiting. Ze ziet zelf niet meteen oplossingen en vraagt of het KRC zicht heeft op hoe dat in andere landen wordt opgevangen.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* legt uit dat er in andere landen al geprobeerd is om één ouder als het ware in pand te nemen en op te sluiten. Het kinderrechtenverdrag zegt evenwel ook dat men kinderen niet van de ouders mag scheiden, wat maakt dat we

hiermee even veel problemen hebben. Er zouden alternatieven moeten zijn in de periode tussen de afreis en het detineren. Er was een dossier waarin mensen begin dit jaar op een vliegtuig zouden worden gezet: een gezin dat hier al jaren verbleef. Het KRC heeft gevraagd ze dan niet tijdens de feestdagen op te sluiten, wat betekent dat men gewoon het uitzettingsbevel nog niet betekent. Die mensen zijn op 28 december toch allemaal opgepakt en naar Merksplas gebracht, terwijl men wist dat ze niet onmiddellijk op het vliegtuig konden worden gezet. In theorie overschrijdt de termijn de 28 dagen niet. De effectief uitgezeten tijd loopt echter op, want na een mislukte uitwijzingsperiode wordt de teller weer op nul gezet. Dat dikt dus aan.

Mevrouw *Sabine Poleyn* verwijst voor een volgende punt naar de rotonde jeugdbeleid. Ze stelt dat in het jeugdbeleidsplan ‘rotondes’ de link maken met de andere beleidsdomeinen. Ze stelt voor dat naar aanleiding van het verslag over het kinder- en jeugdbeleidsplan in de commissie Jeugd ook wordt besproken wat er met de rotondes na een jaar is gebeurd. Bovendien vindt ze dat het op de agenda van de andere bevoegde commissies moet kunnen worden geplaatst.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* stelt dat dit nodig zal zijn, alleen al omwille van tijdsnood in de commissie voor Jeugdbeleid. Het lijkt haar zelfs beter als die zaken behandeld worden in de commissies waar ook de expertise ter zake aanwezig is. Het is volgens haar ook de bedoeling hierbij alle ministers te betrekken, aangezien dit plan uitgaat van de ganse Vlaamse Regering en niet enkel van minister Anciaux is.

Mevrouw *Stern Demeulenaere* hoorde dat de klachten van minderjarigen eerder beperkt zijn. Ze wil weten of er ten opzichte van het verleden een stijging of een daling inhoudt. Kan het feit dat ze minder aan bod komen in verband worden gebracht met hun onwetendheid over hun rechten of hun middelen om in contact te komen met het KRC?

Met betrekking tot het sanctioneringsbeleid blijkt er een serieuze daling van klachten te zijn, stelt het lid. Is daar een verklaring voor? Ouders zijn volgens haar ook mondiger geworden.

Ze leest op pagina 75 dat er een dalende trend zit in het pesten op school, terwijl op pagina 163 stelt dat het toch nog ernstig is. Mevrouw Demeulenaere

vraagt enige duiding bij de evolutie en of het Pesten op school-actieplan dan een verschil heeft gemaakt.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* licht vooraf toe dat zij niet altijd de volledige realiteit kunnen afleiden uit klachten. Als het KRC een dossier over kinderen en scheiding uitgeeft, is dat omdat het een hoofdthema blijft, maar het kan ook opnieuw meer nieuwe klachten over dat thema uitlokken. Ze stelt dat het klachtenbeeld in het verslag niet een perfecte weergave is van alles waarmee kinderen te maken krijgen. Ze vindt het zelf vreemd dat er heel weinig klachten komen van de minderjarige gebruikers van de Bijzondere Jeugdbijstand. Dat kan volgens haar te wijten zijn aan het feit dat er een aparte hulplijn bestaat, maar net zo goed aan het feit dat die kinderen hun vertrouwen in zo veel instanties beschaamd zagen, dat ze ook in het KRC geen vertrouwen kunnen hebben. Zij benadrukt dat het aantal meldingen niet altijd de juiste verhouding weergeeft tot de ernst van het probleem.

Mevrouw Vandekerckhove stelt dat bij gezinsproblematieken het aantal minderjarigen ongeveer fiftyfifty ligt. Wat de school betreft, ligt dat anders en zitten ouders en leerlingen veelal op dezelfde lijn in plaats van tegenover elkaar. Ouders kiezen in schoolzaken sneller de kant van hun kinderen en formuleren zelf klachten. Ze veronderstelt dat dit vroeger anders was en de school al snel gelijk kreeg. Er is dus een mentaliteitswijziging bij de ouders merkbaar. Uit de klachten blijkt ook dat het vaak over basisonderwijs gaat en dat veelal de ouders en niet de minderjarige zelf de telefoon oppakken.

Ze herhaalt dat de cijfers over meldingen van sancties door de jaren heen wisselen. Ze vindt het vooral belangrijk dat er niet geklaagd wordt over het feit dat er sancties worden genomen, maar wel over de manier waarop. Het is volgens haar ook vooral in dat kader dat een leerlingenstatuut broodnodig is, om af te bakenen wat bijvoorbeeld storend gedrag is, wat een net uiterlijk is enzovoort. Dat alles moet uit de vicieuze cirkel van woord tegen woord worden gehaald en er moet een soort van rechtspraak door een commissie leerlingenrechten komen, naar analogie met wat de commissie zorgvuldig bestuur al doet. Zij stelt dat daar ook de zaken worden behandeld die op het randje liggen en waarin al een lijn te vinden is in de principes en cases. De commissie zorgvuldig bestuur heeft naar aanleiding van cases en expertise uit onderwijsmiddens lijnen kunnen uitzetten die dan weer tot voorbeeld dienen voor andere scho-

len. Mevrouw Vandekerckhove vindt dit een goede werkwijze, die voorkomt dat zaken opgelost moeten worden voor rechtbanken die met onderwijssystemen niets te maken hebben. Hetzelfde geldt voor pesten.

De verslaggever,

De voorzitter,

Stern

DEMEULENAERE

Monica

VAN KERREBROECK
